

Grant Thornton

Финансиски извештаи и
Извештај на независните ревизори

Стопанска Банка а.д., Битола

31 декември 2008 година

Содржина

	страна
Извештај на независните ревизори	1
Биланс на успех	3
Биланс на состојба	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за паричните текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Grant Thornton

Извештај на независните ревизори

Grant Thornton DOO
M. H. Jasmin 52 v-1/7
1000 Skopje
Macedonia
T +389 2 3214 700
F +389 2 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

До Раководството и акционерите на
Стопанска Банка а.д. Битола

Ние извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Стопанска Банка а.д. Битола ("Банката") составени од Биланс на состојба на ден 31 декември 2008, и Биланс на успех, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки, вклучени на страните 3 до 41.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи согласно Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување. Оваа одговорност вклучува: креирање, имплементирање и одржување на внатрешна контрола релевантна за изготвување и објективно презентирање на такви финансиски извештаи кои не содржат материјално значајни грешки како резултат на измама или грешка; избор и примена на соодветни сметководствени политики и донесување на разумни сметководствени проценки соодветни на околностите.

Одговорност на ревизорот

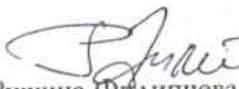
Наша одговорност е да дадеме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување дека финансиските извештаи не содржат материјално значајни грешки. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот, и истите вклучуваат проценка на ризиците од постоење на материјално значајни грешки во финансиските извештаи, било поради измама или грешка.

При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи на Банката со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективноста на внатрешната контрола на Банката. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека наведените финансиски извештаи, во сите материјални аспекти, ја претставуваат објективно финансиската состојба на Банката на ден 31 декември 2008, како и резултатите од работењето, промените во капиталот и паричните текови за годината што тогаш завршува, во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување.

Ружица Филипчева
Директор

Grant Thornton,
Друштво за Ревизија доо, Скопје

Марјан Андонов
Овластен Ревизор

Скопје,
27 февруари 2009 година

Финансиски извештаи
31 декември 2008

Биланс на успех

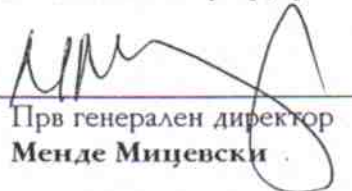
	Белешки	Во МКД илјади	
		2008	31 декември 2007
Приходи од камата		511,022	491,238
Расходи за камата		(200,970)	(166,926)
Нето приходи од камата	5	310,052	324,312
Приходи од провизии и надомести		88,483	83,758
Расходи за провизии и надомести		(14,924)	(15,181)
Нето приходи од провизии и надомести	6	73,559	68,576
Позитивни курсни разлики, нето	7	7,692	10,473
Останати приходи од дејноста	8	9,008	13,754
Приходи од ослободување на резервација од оштетување, нето	9	13,238	52,047
Трошоци за вработените	10	(124,684)	(102,452)
Амортизација	19, 20	(17,145)	(15,991)
Останати расходи од дејноста	11	(64,863)	(58,076)
Добивка пред оданочување		206,857	292,643
Данок од добивка	12	(22,162)	(35,462)
Добивка за финансиската година		184,695	257,181
Добивка за имателите на обични акции	28	184,497	256,983
Заработка по акција (во Денари)	28	473.00	659.50

Финансиски извештаи
31 декември 2008

Биланс на состојба

	Белешки	2008	Во МКД илјади На 31 декември 2007
Средства			
Парични средства и парични еквиваленти	13	2,221,368	4,802,122
Кредити и побарувања од банки	14	603,255	82,971
Кредити и побарувања од комитенти	15	3,644,842	2,583,193
Хартии од вредност расположливи за продажба	16	12,857	11,679
Хартии од вредност кои се чуваат до достасување	17	111	5,677
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	18	100,329	42,859
Нематеријални средства	19	7,756	10,259
Недвижности и опрема	20	171,709	165,092
Останати побарувања	21	13,370	10,050
Вкупно средства		6,775,597	7,713,902
Обврски			
Депозити на банки	22	640	128,016
Депозити на комитенти	23	4,291,380	5,118,391
Обврски по кредити	24	707,679	677,058
Посебна резерва и резервирања	25	17,182	20,606
Останати обврски	26	33,936	30,571
Вкупно обврски		5,050,817	5,974,642
Капитал и резерви			
Акционерски капитал	27	1,172,931	1,172,931
Премии од акции		645	645
Резерви		267,735	267,735
Нераспределена добивка		283,469	297,949
Вкупно капитал и резерви		1,724,780	1,739,260
Вкупно обврски и капитал и резерви		6,775,597	7,713,902
Потенцијални и преземени обврски	29	937,223	927,992

Овие финансиски извештаи се одобрени за издавање од Управниот Одбор на Банката на 26 февруари 2009 година и потпишани во негово име од:

Прв генерален директор
Менде Мицевски

Втор генерален директор
Драганчо Митревски

Финансиски извештаи
31 декември 2008

Извештај за промените во капиталот

Во МКД илјади	Акционерски капитал	Премија на акции	Резерви	Нераспределена добивка	Вкупно капитал и резерви
На 01 јануари 2007	1,172,931	645	254,028	253,637	1,681,241
Добивка за годината	-	-	-	257,181	257,181
Исплата на дивиденди	-	-	-	(199,162)	(199,162)
Распоред на резерви	-	-	13,707	(13,707)	-
На 31 декември 2007	1,172,931	645	267,735	297,949	1,739,260
На 01 јануари 2008	1,172,931	645	267,735	297,949	1,739,260
Добивка за годината	-	-	-	184,695	184,695
Исплата на дивиденди	-	-	-	(199,175)	(199,175)
На 31 декември 2008	1,172,931	645	267,735	283,469	1,724,780

Извештај за паричните текови

	Белешки	Во МКД илјади	
		За годината што завршува на 31 декември 2008	2007
Деловни активности			
Добивка пред оданочување		206,857	292,643
Усогласување за:			
Амортизација		17,145	15,991
(Приходи) од оштетување на финансиски средства, нето		(13,238)	(52,047)
Расходи од оштетување на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		798	783
(Приходи) од наплатени претходно отпишани побарувања		(5,966)	(11,822)
Приходи од дивиденди		(1,280)	(533)
Приходи од капитализација на дивиденди		(1,190)	(710)
Отпис на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		-	18
Нето (приходи) од камати		(310,052)	(324,312)
Нето (приходи) од надомести и провизии		(73,559)	(68,576)
(Загуба) пред промените во обрт. капитал		(180,485)	(148,565)
Промена во обртниот капитал			
Кредити и побарувања од банки		(466,691)	(169,565)
Кредити и побарувања од комитенти		(1,041,337)	262,143
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		(58,268)	-
Останати средства		(479)	345
Депозити на банки		(127,376)	(136,756)
Депозити на комитенти		(843,397)	1,524,298
Останати обврски		13,763	(7,267)
(Загуба)/Добивка по промените во обртниот капитал		(2,704,270)	1,324,633
Приливи по камати, надомести и провизии		581,418	591,633
Платени камати, надомести и провизии		(203,570)	(182,045)
Наплатени претходно отпишани побарувања		5,966	11,822
Платен данок на добивка		(35,604)	(24,963)
		(2,356,060)	1,721,080
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности и опрема		(21,259)	(17,963)
Продаж./ (Набав.) на хартии од вредност расположливи за продажба		-	71
Достасаност на хартии од вредност што се чуваат до достасување		5,404	60,730
Приливи од дивиденди		1,280	533
		(14,575)	43,371
Финансиски активности			
Исплатени дивиденди		(197,630)	(204,032)
Приливи од кредити, нето		30,065	69,734
		(167,565)	(134,298)
Промена на резервирањето поради оштетување вклучено во парични средства и парични еквиваленти		586	(1,099)
Нето промени на пар. средства и еквиваленти		(2,537,614)	1,629,054
Парични средства и еквиваленти на почеток	13	4,563,766	2,934,712
Парични средства и парични еквиваленти на крај	13	2,026,152	4,563,766

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Стопанска Банка а.д., Битола (во понатамошниот текст "Банката") е Акционерско Друштво основано и со седиште во Република Македонија. Адресата на нејзиното регистрирано седиште е: ул. Добривоје Радосављевиќ бр. 21, Битола, Република Македонија.

Банката е овластена од Народна Банка на Република Македонија за вршење на платен промет, кредитни и депозитни активности во земјата и странство. Вкупниот број на вработени на Банката на 31 декември 2008 и 2007 година изнесува 127 вработени.

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување (МСФИ). Финансиските извештаи се подготвени со примена на основите за мерење специфицирани во МСФИ за секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход. Основите за нивно мерење се детално опишани во продолжение на оваа Белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со МСФИ бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара раководството на Банката да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Финансиските извештаи се подготвени со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007. Тековните и споредбените податоци прикажани во овие финансиски извештаи се изразени во илјади Денари. Онаму каде што е неопходно, презентацијата на споредбените податоци е прилагодена согласно промените во презентацијата во тековната година.

а) Толкувања кои стапуваат во сила во 2008 година

- **КТМСФИ 11 - МСФИ 2 – Трансакции со сопствени акции и акции на групацијата**, дава насоки во врска со тоа дали трансакциите со акции кои вклучуваат сопствени акции или вклучуваат групации (на пример, опции на акции на матично друштво) треба да се евидентираат како трансакции на плаќања со акции од капитал или готовина во одделните извештаи на матичното друштво и групацијата. Ова толкување нема ефект на финансиските извештаи на Банката.
- **КТМСФИ 12 - Услужни концесионерски договори**, се однесува на договорни ангажмани со кои оператор од приватниот сектор учествува во развојот, финансирањето, работењето и одржувањето на инфраструктура од јавниот сектор. КТМСФИ 12 не е релевантен за работењето на Банката поради тоа што Банката не обезбедува услуги на јавниот сектор.
- **КТМСФИ 13 - Програми за лојалност на клиентот**, појаснува дека кога стоки или услуги се продаваат заедно со надоместок за лојалност на клиентот (на пример поени за лојалност или бесплатни производи), аранжманот се состои од повеќе елементи и побарувањата од клиентот се алоцираат меѓу компонентите на аранжманот при користење на објективни вредности. КТМСФИ 13 не е релевантен за работењето на Банката поради тоа што Банката нема програми за лојалност.
- **КТМСФИ 14 - МСС 19 - Ограничување на одредено бенифициско средство, услови за минимално финансирање и нивна поврзаност**, дава насоки во врска со проценка на лимитот на МСС 19 за износот на вишокот што може да се признае како средство. Тој исто така објаснува како на средство или обврска во врска со пензија може да се влијае со законски или договорни одредби за минимално финансирање. Ова толкување не е релевантно за работењето на Банката поради тоа што Банката нема одредено бенифициско средство.

(б) Стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди кои сеуште не се во сила и не се применети од Банката пред нивното официјално стапување во сила

Следните стандарди, измени и толкувања на важечките стандарди се објавени и се задолжителни за сметководствените периоди на Банката што започнуваат на или по 01 јануари 2009 година или подоцна, но Банката не ги применувала пред нивното официјално стапување во сила.

- **МСФИ 8 - Оперативни сегменти** (во сила од 01 јануари 2009), го воведува "менаџерскиот пристап" во известувањето по сегменти, согласно кој информациите по сегменти се објавуваат врз иста основа како онаа за интерни известувачки цели. Примената на овој стандард нема да има никаков ефект на објавениот биланс на успех или извештај за промените во капиталот на Банката. Во моментот Банката не објавува информации по сегменти затоа што нема значајни деловни и географски сегменти.

- **МСС 1 (Ревидиран) - Презентација на финансиските извештаи** (во сила од 01 јануари 2009). Ревидираниот стандард ќе забрани презентација на ставките на приходи и трошоци (т.е. "промени во капиталот кои настанале од несопственици") во извештајот за промени во капиталот, и ќе бара "промените во капиталот кои настанале од несопственици" да се презентираат одделно од промените во капиталот кои настанале од сопствениците. Сите промени во капиталот кои настанале од несопствениците ќе треба да се прикажат во биланс на успех, но субјектите ќе може да изберат дали ќе презентираат еден биланс на успех (сеопфатен извештај за приходите) или два извештаја (биланс на успех и сеопфатен извештај за приходите).

Кога субјектот ќе направи корекција на компаративните податоци поради рекласификација, од него се бара да го презентира корегираниот биланс на состојба на почетокот на најраниот компаративен период, и покрај тековната одредба за презентација на билансите на состојба на крајот на тековниот период и споредбениот период. Банката ќе го примени МСС 1 (Ревидиран) од 01 јануари 2009 година. Најверојатно е дека и билансот на успех и сеопфатниот извештај за приходите ќе бидат презентирани како извештаи за успешноста во работењето.

- **МСС 23 Трошоци за позајмување (Ревидиран)** (во сила од 01 јануари 2009). Ревидираниот стандард ја отстранува можноста за моментално признавање на трошоците и бара субјектот да ги капитализира трошоците за позајмување како трошоци кои се однесува на набавка, изградба или производство на соодветното средство како дел од трошоците за средството. Во согласност со преодните одредби, Банката ќе го применува ревидираниот МСС 23 на соодветни трошоци за позајмување на средства кои ќе се капитализираат на или по датумот на стапување во сила. Поради тоа, нема да има значајно влијание на претходните периоди во финансиските извештаи на Банката за 2009 година.
- **МСФИ 3 Деловни комбинации (Ревидиран 2008)** (во сила од 01 јануари 2009). Стандардот се применува за деловни комбинации кои се појавуваат во известувачките периоди кои почнуваат на или по 01 јули 2009 и ќе се применуваат понатаму. Новиот стандард воведува промени во сметководствените одредби за деловни комбинации, но сеуште бара употреба на метод на набавка, и ќе има значајно влијание на деловните комбинации што ќе се појават во известувачките периоди што почнуваат на или по 01 јули 2009 година.
- **МСС 27 Консолидирани и единечни финансиски извештаи (Ревидиран 2008)** (во сила од 01 јануари 2009). Ревидираниот стандард ги воведува промените во сметководствените одредби за губењето на контрола на подружницата и за промените во уделот на Банката во подружниците. Раководството не очекува стандардот да има материјално значаен ефект на финансиските извештаи на Банката.
- **Измени и дополнувања на МСФИ 2 Плаќања со акции** (во сила од 01 јануари 2009). Одборот за меѓународни сметководствени стандарди издаде измени и дополнувања на МСФИ 2 во врска со утврдување на условите на доделување и откажување. Раководството не ги смета дека измените и дополнувањата имаат значителен ефект врз сметководствените политики на Банката поради тоа што Банката не врши никакви плаќања со акции.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Основа за подготовка (продолжува)

- **Годишни подобрувања 2008.** Одборот за меѓународни сметководствени стандарди издаде Подобрувања за Меѓународните стандарди за финансиско известување од 2008 година. Поголемиот број од овие измени и дополнувања стапуваат во сила во годишните периоди што почнуваат на или по 01 јануари 2009. Банката не очекува овие дополнувања и измени да имаат материјално значаен ефект на финансиските извештаи на Банката.

2.2 Трансакции во странска валута

Трансакциите деноминирани во странски валути се искажани во Денари со примена на официјалните курсеви на Народна Банка на Република Македонија кои важат на денот на нивното настанување.

Средствата и обврските кои гласат во странски валути се искажани во денари со примена на официјалните курсеви кои важат на денот на составувањето на Билансот на состојба, додека пак сите позитивни и негативни курсни разлики кои произлегуваат од претварањето на износите во странска валута, се вклучени во Билансот на успех во периодот кога тие настануваат. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Билансот на Состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	31 декември 2008	31 декември 2007
1 ЕУР	61.4123 Денари	61.2016 Денари
1 УСД	43.5610 Денари	41.6564 Денари
1 ЦХФ	41.0427 Денари	36.8596 Денари

2.3 Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетирани и презентирани во билансот на состојба на нето основа во случаи кога нетирањето на признаените износи е законски дозволено, понатаму, кога постои намера за исполнување на нето основа, како и во случај на истовремена реализација на средството и исполнување на обврската.

2.4 Приходи и расходи по камати

Приходите и расходите по камати се признаени во Билансот на успех за сите каматоносни финансиски средства и обврски со примена на методата на ефективна каматна стапка.

2.5 Приходи од надомести и провизии

Приходите од надомести и провизии се евидентираат врз основа на принципот на фактичност на настаните, кога услугата е обезбедена.

2.6 Приходи од дивиденди

Дивидендите се признаваат во билансот на успех кога ќе се обезбеди правото за примање на исплата.

2.7 Финансиски средства

Банката ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: кредити и побарувања, финансиски средства расположливи за продажба и финансиски средства кои се чуваат до достасување. Раководството ги класифицира своите вложувања во моментот на иницијалното признавање.

Финансиски средства (продолжува)

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се јавуваат кога Банката одобрува пари или услуги директно на коминтенти без намера за размена на побарувањето.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се оние наменети за чување на неодреден временски период, кои може да се продадат доколку се појави потреба за ликвидност или промени во каматните стапки, девизните курсеви или цените на акциите.

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Банката има обврска да го купи или продаде средството. Кредитите иницијално се признаваат кога готовината се авансира на позајмувачите. Сите финансиски средства кои не се признаваат според нивната објективна вредност преку добивки /загуби, иницијално се признаваат според нивната објективна вредност зголемена за трошоците на трансакцијата. Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови или кога Банката ги пренела сите значајни ризици и користи од сопственоста врз нив.

Последователно, по иницијалното признавање, финансиските средства расположливи за продажба се евидентираат според нивната објективна вредност. Кредитите и побарувањата се евидентираат по нивната амортизирана набавна вредност со примена на методата на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите кои се јавуваат од промени во објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба се признаваат директно во капиталот, се до моментот на престанок на признавањето или во случај на нивно оштетување, при што акумулираните добивки или загуби, претходно признаени во капиталот, се признаваат во тековните добивки или загуби. Сепак, каматата пресметана користејќи ја методата на ефективна каматна стапка, како и позитивните и негативните курсни разлики на монетарните средства класифицирани како расположливи за продажба се признаваат во Билансот на успех. Дивидендите на хартиите од вредност расположливи за продажба се признаваат во Билансот на успех во периодот кога ќе се обезбеди правото за примање на исплатата.

Финансиски средства кои се чуваат до достасување

Финансиските средства кои се чуваат до достасување се не - деривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, фиксни датуми на достасување за наплата и за кои, Раководството на Банката има позитивна намера и способност да ги чува до нивното достасување. Доколку Банката продаде значаен износ на финансиските средства кои се чуваат до достасување пред нивното достасување, целата категорија на овие средства се рекласифицира во финансиските средства расположливи за продажба.

Набавките и продажбите на финансиските средства расположливи за продажба и оние кои се чуваат до достасување се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Банката има обврска да го купи или продаде средството. Кредитите се признаваат кога готовината се авансира на позајмувачите. Финансиските средства иницијално се признаваат по објективна вредност зголемена за трошоците на трансакцијата. Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Банката ги пренела значително сите ризици и користи од сопственост.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Објективните вредности на котирани вложувања на активни берзи се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотирани хартии од вредност), Банката утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка.

2.8 Оштетување на финансиските средства

Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност

На секој датум на билансирање, Банката проценува дали постои објективен доказ за оштетување на финансиското средство. Финансиското средство или група на финансиски средства се оштетени само доколку постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани што се појавиле по првичното признавање на средствата ("случај на загуба") и дека тој случај на загуба (или случаи) влијае на предвидениот иден готовински тек на финансиското средство или група финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Критериумите што Банката ги користи при утврдување на постоењето објективен доказ за загуба од оштетување, вклучуваат:

- Непочитување на договорните обврски за плаќање на главнината или каматата,
- Потешкотии со паричните текови кај позајмувачот,
- Неисполнување на договорите или условите за кредитирање,
- Отпочнување на стечајни постапки,
- Влошување на конкурентната позиција на позајмувачот, и
- Намалување на вредноста на дадените гаранции - колатерал.

Банката врши проценка на постоењето на објективен доказ за оштетување на поединечна основа за поединечно значајни финансиски средства, како и поединечно или збирно за финансиски средства што не се поединечно значајни. Доколку Банката утврди дека не постои објективен доказ за оштетување за поединечно проценето финансиско средство, било значајно или не, таа го вклучува средството во група на финансиски средства со слични карактеристики на кредитен ризик и врши збирна проценка на оштетувањето.

Износот на загубата претставува разлика помеѓу евидентируваниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните загуби по основ на кредитот) дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Евидентируваниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековниот Биланс на успех.

За целите на збирната проценка на оштетувањето, финансиските средства се групирани врз основа на слични карактеристики на кредитниот ризик (односно врз основа на процес на рангирање при што Банката ги зема предвид видот на средство, индустрискиот сектор, географската локација, видот на кредитното обезбедување, кредитната историја и останати фактори). Овие карактеристики се релевантни за проценка на идните парични текови за групи на такви средства, што претставува индикатор за способноста на должниците да ги платат сите достасани износи во согласност со договорените услови на средствата што се проценуваат.

Белешки кои финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Оштетување на финансиските средства (продолжува)

Во случај на ненаплатливост на кредитот, истиот се отпишува наспроти соодветното резервирање поради оштетување. Таквите кредити се отпишуваат откако ќе се завршат сите неопходни процедури и ќе се утврди износот на загубата. Последователните надоместувања на претходно отпишаните износи го намалуваат износот на резервирањето поради оштетување на кредитите, во корист на тековните добивки.

Доколку, последователно, износот на загубата од оштетување се намали и намалувањето може објективно да се поврзе со настан кој се случува по признавањето на оштетувањето (како што е подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признатата загуба од оштетување се намалува преку корекција на сметката на резервирањето. Износот на намалувањето се признава во корист на тековните добивки.

Средства евидентирани по објективна вредност

На секој датум на билансирање, Банката проценува дали постои објективен доказ за оштетување на финансиското средство. Значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на финансиското средство под неговата набавна вредност претставува објективен доказ при утврдувањето на можноста од оштетување. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност се признава во билансот на успех. Доколку, во последователен период, објективната вредност на должнички инструмент класифициран како расположлив за продажба се зголеми, а зголемувањето може објективно да се поврзе со настан кој се јавува по признавањето на загубата поради оштетување во тековните добивки или загуби, загубата поради оштетување се намалува преку билансот на успех.

2.9 Нематеријални средства

Компјутерски софтвер

Трошоците поврзани со развојот или одржувањето на компјутерски софтверски програми се признаваат како трошоци во моментот на нивното настанување. Трошоците директно поврзани со препознатливи и уникатни софтверски производи контролирани од страна на Банката кои најверојатно ќе создадат економски користи кои ќе ги надминат трошоците после една година, се признаваат како нематеријални средства. Трошоците за развој на компјутерски софтвер кои се признаваат како средства се амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од четири години.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права и лиценци се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од четири години.

2.10 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по набавна вредност намалена за акумулирана амортизација. Набавната вредност вклучува трошоци кои директно се однесуваат на набавката на средствата.

Амортизацијата се пресметува правопрпорционално, со примена на законски пропишани стапки со цел алокација на набавната вредност на имотот, зградите и опремата во текот на нивниот проценет век на употреба. Во продолжение се дадени годишните стапки за амортизација, применети на некои позначајни ставки од материјалните средства.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Градежни објекти	2.5%
Мебел и опрема	20-25%
Останати средства	10-25%

Последователните набавки се вклучени во евидентираната вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Банката поврзани со ставката и кога набавната вредност на ставката може разумно да се измери. Сите други редовни одржувања и поправки се евидентираат како расходи во билансот на успех во текот на финансискиот период во кој се јавуваат.

Добивките и загубите поврзани со отуѓувањата се утврдуваат по пат на споредба на приливите со евидентируваниот износ. Истите се вклучуваат во билансот на успех.

2.11 Оштетување на нефинансиски средства

Средствата подложни на амортизација се проверуваат од можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени укажуваат дека евидентируваниот износ на средствата не може да се надомести. Кога евидентируваниот износ на средството е повисок од неговиот проценет надоместлив износ, тој веднаш се отпишува до неговиот надоместлив износ. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата.

2.12 Парични средства и парични еквиваленти

За потребите на Извештајот за паричните текови, паричните средства и еквиваленти вклучуваат сметки со достасаност помала од 3 месеца од датумот на набавка, вклучувајќи готовина и салда кај централната банка.

2.13 Резервирање

Резервирање се признава кога Банката има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на билансирање и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската.

2.14 Надомести за вработените

Банката плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени, согласно домашната регулатива за социјално осигурување. Придонесите, врз основа на платите, се плаќаат во државниот Пензиски Фонд и задолжителните приватни пензиски фондови. Не постои дополнителна обврска во врска со овие пензиски планови. Освен тоа, сите работодавци во Република Македонија имаат обврска да исплаќаат на вработените посебна минимална сума при пензионирањето во износ утврдени со закон.

Банката нема извршено резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените, бидејќи овој износ не е од материјално значење за финансиските извештаи.

2.15 Данок на добивка

Трошокот за данок од добивка претставува збир на тековниот и одложениот данок од добивка. Тековниот данок од добивка се пресметува и плаќа во согласност со Македонскиот Закон за данок од добивка. Крајниот данок од добивка од 10% (2007: 12%) се плаќа врз основа на годишната добивка прикажана во законскиот Биланс на успех, коригирана за одредени неодбитни или неоданочиви ставки. Согласно важечката даночна регулатива, правните субјекти можат да ги употребат даночните загуби од тековниот период било за надомест на платениот данок во рамки на одреден период за надомест или пак за намалување или елиминирање на даночната обврска за наредните периоди.

Одложениот данок од добивка се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот данок од добивка се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот данок од добивка се терети или одобрува во Билансот на успех, освен доколку се однесува на ставки кои директно го теретат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот. Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Банката нема евидентирано одложени даночни средства или обврски со состојба на 31 декември 2008 и 2007 година, бидејќи не постојат временски разлики на овој датум.

2.16 Позајмици

Позајмиците иницијално се признаваат по објективна вредност, што претставува примени приливи (објективна вредност на примените надомести) намалени за направените трошоци на трансакцијата. Позајмиците се евидентирани последователно според нивната амортизирана набавна вредност.

2.17 Капитал, резерви и плаќања за дивиденди

(а) Акционерски капитал

Акционерскиот капитал ја претставува номиналната вредност на емитираните акции.

(б) Трошоци поврзани со емисија на акции

Трошоците поврзани со емисија на нови акции, опции или стекнувањето на деловна активност се презентирани во капиталот како намалување, нето од данокот, на приливите.

(в) Сопствени акции

Кога Банката откупува свој акционерски капитал, платените надомести се одземаат од вкупниот акционерски капитал како сопствени акции се додека истите не се отуѓат. Кога таквите акции последователно се продаваат, примените надомести се вклучуваат во акционерскиот капитал.

(г) Резерви

Резервите се создадени во текот на периодите по пат на распределба на акумулирани добивки врз основа на законската регулатива и одлуките на Раководството на Банката.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Капитал, резерви и плаќања за дивиденди (продолжува)

(д) Нераспределени добивки

Нераспределените добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(е) Дивиденди на обични акции

Дивидендите на обичните акции се признаваат во капиталот во периодот во кој што се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

Дивидендите за годината што се објавени по датумот на билансирање се објавени во Белешката за последователни настани.

2.18 Доверителски активности

Банката вообичаено делува како доверител и има останати доверителски својства што резултира во чување или пласирање на средства во име на физички лица или останати институции. Овие средства и приходот кој резултира од нив не се вклучени во овие финансиски извештаи, поради тоа што тие не се средства на Банката.

2.19 Вонбилансни потенцијални и превземени обврски

Банката презема обврски во текот на своите деловни активности по основ на кредитни пласмани евидентирани на сметките од вонбилансната евиденција, што првенствено вклучуваат гаранции и акредитиви. Овие финансиски обврски се евидентираат во Билансот на состојба кога ќе можат да се повратат. Резервирање поради оштетување поврзано со вонбилансните потенцијални и превземени обврски е објавено во рамките на "оштетување на финансиски средства" во оваа Белешка, и е вклучено во билансот на состојба како обврска.

2.20 Последователни настани

Оние последователни настани кои даваат дополнителни информации за финансиската состојба на Банката на датумот на билансирањето (корективни настани) се рефлектирани во финансиските извештаи. Оние последователни настани кои немаат карактер на корективни настани се објавуваат во соодветна белешка доколку истите се материјално значајни.

3 **Управување со ризици од финансирање**

Деловните активности на Банката се изложени на различни ризици од финансиски карактер. Активностите за управување со ризици од финансиски карактер вклучуваат анализа, проценка, прифаќање и управување со истите. Банката се стреми кон постигнување на соодветна рамнотежа меѓу ризикот и надоместот и минимизација на потенцијалните негативни ефекти врз финансиската успешност на Банката.

Политиките на Банката за управување со ризици имаат за цел да ги идентификуваат и анализираат овие ризици, да воспостават соодветни лимити и контрола на ризиците, како и да ги следат ризиците и придржувањето кон лимитите преку веродостојни и современи информатички системи. Банката редовно врши испитување на политиките и воспоставените системи за управување со ризикот согласно со пазарните промени, промените во продуктите и најдобрата пракса.

Управувањето со ризици го врши Одборот за управување со ризици во согласност со политиките одобрени од страна на Надзорниот одбор. Овој одбор ги идентификува и проценува ризиците од финансирање во тесна соработка со другите сектори на Банката. Надзорниот одбор донесува писмени политики за целокупното управување со ризици, како и процедури за специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, ризикот од каматни стапки и ризикот од кредитирање.

3.1. **Кредитен ризик**

Банката е изложена на кредитен ризик, што претставува ризик договорната страна да не биде во можност да ги плати износите во целост во моментот на нивното достасување. Кредитниот ризик е најзначајниот ризик за деловните активности на Банката. За таа цел, Раководството на Банката внимателно управува со нејзината изложеност на кредитниот ризик. Кредитната изложеност во главно се јавува кај активностите на позајмување кои водат кон кредити и аванси. Управувањето и контролата со кредитниот ризик се централизирани во Одборот за управување со ризици и Надзорниот одбор за што Службара за управување со ризици редовно ги известува.

Мерење на кредитниот ризик

Финансиски средства. Мерењето на кредитниот ризик на Банката се заснова на воспоставени нивоа на рангирање на кредити од А до Д, каде секое ниво носи одреден степен на резервирање од можна загуба од оштетување, односно 0-2%, 10%, 25%, 50% и 100%, соодветно. Овој систем ја зема во предвид, способноста на позајмувачот да ги исполни обврските за исплата на каматата и главнината, соодветниот ризик во дејноста како и соодветните гарантни покритија. Банката ја следи својата изложеност на кредитен ризик врз револвинг основа и подлежи на квартални разгледувања.

Политики за контрола на ограничувањата и ублажување на ризикот. Банката ги управува, ограничува и контролира концентрациите на кредитниот ризик во моментот на нивно идентификување - особено во однос на поединечни договорни страни или групи, како и во однос на индустриски сектори и земји.

Банката ги структурира нивоата на превземениот кредитен ризик по пат на одредување лимити на прифатен ризик во врска со еден позајмувач, или група позајмувачи, и на географски и индустриски сегменти. Таквите ризици се следат на обновлива основа и подлежат на годишен или почест преглед, кога е потребно. Лимитот на ниво на кредитен ризик по продукт, индустриски сектор и по земја се одобрува на секои три месеци од страна на Одборот за управување со ризици и Управниот Одбор.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Кредитен ризик (продолжува)

Изложеноста на кредитен ризик исто така се управува преку редовна анализа на способноста на позајмувачите да ги исполнат своите обврски по основ на каматата и главнината, како и преку измена на овие кредитни лимити доколку е тоа возможно.

Обезбедувањето претставува еден од најтрадиционалните и најчести начини за намалување на кредитниот ризик. Банката применува упатства во врска со прифатливоста на одредени класи на обезбедување. Основните видови обезбедување за кредитите и авансите се следните:

- Хипотеки над станбен имот и деловен проџтор,
- Залог врз деловни средства како што се опрема, залихи и побарувања, и
- Залог врз финансиски инструменти како што се акции.

Долгорочното финансирање, корпоративното кредитирање и револвинг кредитите за населението се генерално обезбедени. Освен тоа, со цел да се минимизира кредитната загуба, Банката ќе бара дополнително обезбедување од договорната страна веднаш штом се забележат индикатори за оштетување на одредени релевантни поединечни кредитни пласмани и аванси.

Политики во врска со оштетување и резервирање

Резервирањето поради оштетување на крајот на годината потекнува од секое поединечно ниво на интерно рангирање како што е тоа претходно објаснето во делот за Мерење на кредитниот ризик. Во табелата подолу се прикажани применетите проценти на резервирање од оштетување кај ставките на финансиските средства рангирани согласно интерниот систем на рангирање кој го применува Банката:

	2008		2007	
	Финансиски средства (%)	Резерв. поради оштетув (%)	Финансиски средства (%)	Резерв. поради оштетув (%)
А	87.20	0.72	86.00	0.45
Б	9.15	0.91	10.83	1.08
В	1.59	0.40	1.00	0.25
Г	0.48	0.24	0.63	0.32
Д	1.58	1.58	1.54	1.54
	100.00	3.85	100.00	3.64

Интерното рангирање му помага на Раководството при утврдувањето на постоење на објективен доказ за оштетување, според МСС 39, врз основа на следните критериуми утврдени од страна на Банката:

- Непочитување на договорните обврски за плаќање на главнината или каматата,
- Потешкотии со паричните текови кај позајмувачот,
- Неисполнување на договорите или условите за кредитирање,
- Отпочнување на стечајни постапки,
- Влошување на конкурентната позиција на позајмувачот, и
- Намалување на вредноста на дадените гаранции - колатерал.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Кредитен ризик (продолжува)

Максимална изложеност на кредитен ризик

Максималната изложеност на кредитен ризик е прикажана преку евидентираниите износи на финансиските средства во Билансот на состојба, прикажани во табелата подолу (во илјади Денари):

Анализа на максимална изложеност на кредитен ризик

	Парични средства и парични еквиваленти		Кредити и побарувања од банки		Кредити и побарувања од комитенти		Хартии од вредност расположливи за продажба		Хартии од вредност кои се чуваат до достасување		Останати побарувања		Вкупно 2007	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007		
категија на ризик А	59,694	117,681	-	80,005	3,011,929	1,745,996	12,987	11,797	-	-	1,986	5,238	3,086,596	1,960,717
категија на ризик Б	-	-	-	-	617,563	841,645	-	-	-	-	343	507	617,906	842,152
категија на ризик В	-	-	-	-	106,703	76,703	-	-	-	-	994	838	107,697	77,541
категија на ризик Г	-	-	-	-	32,513	49,677	-	-	-	-	-	17	32,513	49,694
категија на ризик Д	-	-	-	-	106,484	106,569	-	13,277	-	-	-	1	106,484	119,847
Сметководствена вредност пред резервацијата поради оштетување	59,694	117,681	-	80,005	3,875,192	2,820,590	12,987	25,074	-	-	3,323	6,601	3,951,196	3,049,951
Намалено за: резервација поради оштетување	(602)	(1,188)	-	(1,200)	(259,068)	(266,974)	(130)	(13,395)	-	-	(297)	(431)	(260,097)	(283,188)
Сметководствена вредност по резервирањето на вредноста на 31 декември	59,092	116,493	-	78,805	3,616,124	2,553,616	12,857	11,679	-	-	3,026	6,170	3,691,099	2,766,763
Недостасани и неопштетени категија на ризик А	2,162,276	4,685,629	603,255	4,166	28,718	29,577	-	-	111	5,677	10,344	3,880	2,804,704	4,728,929
Сметководствена вредност	2,162,276	4,685,629	603,255	4,166	28,718	29,577	-	-	111	5,677	10,344	3,880	2,804,704	4,728,929
Вкупна сметководствена вредност	2,221,368	4,802,122	603,255	82,971	3,644,842	2,583,193	12,857	11,679	111	5,677	13,370	10,050	6,495,803	7,495,692

Стопанска Банка а.д., Битола

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Кредитен ризик (продолжува)

Вредност на обезбедувањето (објективна вредност) земена за заштита на кредитниот ризик
Банката има обезбедување за кредитите и побарувањата од комитенти во форма на хипотека, други регистрирани залози и гаранции. Со состојба на 31 Декември 2008 година, објективната вредност на обезбедувањето изнесува 8,958,845 илјади Денари (31 Декември 2007: 7,031,679 илјади Денари).

Географски сектори

Следната табела дава преглед на изложеноста на Банката на кредитен ризик според евидентираниите износи, категоризирани по географски региони со состојба на 31 декември 2008 и 2007 година (во илјади Денари).

	Парични средства и парични еквиваленти побарувања од банки		Кредити и побарувања од комитенти		Хартии од вредност расположливи за продажба		Хартии од вредност кои се чуваат до достасување		Останати побарувања		Вкупно 2007			
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007				
Република Македонија	844,526	2,085,175	1	59,555	3,644,842	2,583,193	12,857	11,679	111	5,677	13,370	4,515,707	4,755,329	
Членки на ЕУ	997,146	2,057,084	603,254	-	-	-	-	-	-	-	-	1,600,400	2,057,084	
Други европски земји	-	6,503	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,503	
Други земји	379,696	653,360	-	23,416	-	-	-	-	-	-	-	379,696	676,776	
Вкупно на 31 декември	2,221,368	4,802,122	603,255	82,971	3,644,842	2,583,193	12,857	11,679	111	5,677	13,370	10,050	6,495,803	7,495,692

Индустриски сектори

Следната табела дава преглед на изложеноста на Банката на кредитен ризик според евидентираниите износи, категоризирани по индустриски сектори (во илјади Денари):

	Парични средства и парични еквиваленти побарувања од банки		Кредити и побарувања од комитенти		Хартии од вредност расположливи за продажба		Хартии од вредност кои се чуваат до достасување		Останати побарувања		Вкупно 2007			
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007				
Финансиско посредување	2,221,368	4,802,122	603,255	82,971	-	-	12,857	11,679	-	-	2,837,480	4,896,772		
Производство	-	-	-	-	2,150,668	1,400,327	-	-	-	7,889	6,869	2,158,557	1,407,196	
Трговија	-	-	-	-	165,260	348,394	-	-	-	607	357	165,867	348,751	
Други индустрии	-	-	-	-	1,010,875	640,591	-	-	-	3,710	2,824	1,014,585	643,415	
Држава	-	-	-	-	-	-	-	-	111	5,677	-	111	5,677	
Население	-	-	-	-	318,039	193,881	-	-	-	1,164	-	319,203	193,881	
Вкупно на 31 декември	2,221,368	4,802,122	603,255	82,971	3,644,842	2,583,193	12,857	11,679	111	5,677	13,370	10,050	6,495,803	7,495,692

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

3.2. Ризик од ликвидност

Банката е изложена на дневни повлекувања на средства од своите расположливи готовински ресурси на тековните сметки, достасаните депозити, по основ на одобрени кредити, како и останати повлекувања.

Следните табели ги анализираат средствата и обврските на Банката, групирани според нивната достасаност врз основа на преостанатиот период од датумот на балансирање до договорниот датум на достасување (во илјади Денари).

	до 1 месец	од 1-3 месец	од 3-12 месец	од 1-5 години	над 5 години	Вкупно
2008						
Средства						
Парични средства и парични еквиваленти	2,170,621	-	-	50,747	-	2,221,368
Кредити и побарувања од банки	598,816	-	-	-	4,439	603,255
Кредити и побарувања од комитенти	324,293	697,758	1,795,853	710,290	116,648	3,644,842
Хартии од вредност кои се чуваат до достасување	-	54	-	57	-	111
Хартии од вредност расположливи за продажба	-	-	-	-	12,857	12,857
Останати побарувања	9,534	846	2,990	-	-	13,370
	3,103,264	698,658	1,798,843	761,094	133,944	6,495,803
Обврски						
Депозити на банки	640	-	-	-	-	640
Депозити на комитенти	2,645,751	1,089,403	437,795	118,066	365	4,291,380
Обврски по кредити	23,330	163	148,430	285,646	250,110	707,679
Останати обврски	51,118	-	-	-	-	51,118
	2,720,839	1,089,566	586,225	403,712	250,475	5,050,817
Нето ликвидна разлика	382,425	(390,908)	1,212,618	357,382	(116,531)	1,444,986
2007						
Вкупно средства	4,819,531	887,661	1,286,939	382,319	119,242	7,495,692
Вкупно обврски	3,328,309	1,624,533	315,047	545,356	161,397	5,974,642
Нето ликвидна разлика	1,491,222	(736,872)	971,892	(163,037)	(42,155)	1,521,050

3.3. Пазарни ризици

Банката е изложена на пазарни ризици. Пазарните ризици произлегуваат од отворената позиција на Банката на ефектот од флукуацијата на пазарните каматни стапки, како и од ефектот од флукуацијата на курсевите на странските валути. Раководството на Банката утврдува прифатливи лимити на ризик, кои се базираат на нивно секојдневно следење.

Каматен ризик

Банката е изложена на ефектите од флукуацијата на нивоата на пазарните каматни стапки врз нејзината финансиска состојба и парични текови. Табелата подолу ја анализира усогласеноста на каматните стапки на средствата и обврските на Банката, групирани според нивната достасаност врз основа на преостанатиот период од датумот на балансирање до договорниот датум на достасување на ден 31 декември 2008 и 31 декември 2007 (во илјади Денари).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Пазарен ризик (продолжува)
Каматен ризик (продолжува)

2008	Ефективна каматна стапка	Инструменти со фиксна и променлива каматна стапка, вклучувајќи и инструментите со променлива каматна стапка, предмет на одлука на органите на банката					Некамат.	Вкупно
		до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 5 години	Над 5 години		
Средства								
Парични средства и парични еквиваленти	1.00%-7.00%	1,732,971	-	-	-	-	488,397	2,221,368
Кредити и побарувања од банки	1.90%-15.00%	589,559	-	-	-	4,439	9,257	603,255
Кредити и побарувања од комитенти	3.50%-15.00%	320,129	697,758	1,795,853	710,290	116,648	4,164	3,644,842
Хартии од вредност кои се чуваат до достасавање	2.00%	-	-	54	57	-	-	111
Хартии од вредност расположливи за продажба	-	-	-	-	-	-	12,857	12,857
Останати побарувања	15.00%	2,357	-	-	-	-	11,013	13,370
		2,645,016	697,758	1,795,907	710,347	121,087	525,688	6,495,803
Обврски								
Депозити на банки	-	-	-	-	-	-	640	640
Депозити на комитенти	0.15%-7.50%	2,603,282	1,089,403	437,792	118,066	365	42,472	4,291,380
Обврски по кредити	0.50%-7.76%	18,100	163	148,430	285,646	250,110	5,230	707,679
Останати обврски	-	-	-	-	-	-	51,118	51,118
		2,621,382	1,089,566	586,222	403,712	250,475	99,460	5,050,817
Неусогласеност на каматните стапки на средствата и обврските		23,634	(391,808)	1,209,685	306,635	(129,388)	426,228	1,444,986
2007								
Вкупно средства	0.125%-11.06%	4,447,133	886,821	1,284,462	382,319	107,563	387,394	7,495,692
Вкупно обврски	0.20%-7.05%	3,109,514	1,623,752	3,15,048	545,355	52,171	328,802	5,974,642
Неусогласеност на каматните стапки на средствата и обврските		1,337,619	(736,931)	969,414	(163,036)	55,392	58,592	1,521,050

Белешки кои финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Пазарен ризик (продолжува)

Валутен ризик

Банката е изложена на ризик во однос на ефектите од движењата на нивото на девизни курсеви кои се одразува врз финансиската позиција и готовинскиот тек. Следните табели ја сумираат нето девизната позиција на монетарните средства и обврски на Банката на 31 декември 2008 и 2007 година (во илјади Денари).

	МКД	ЕУР	УСД	Други валути	Вкупно
2008					
Средства					
Парични средства и парични еквиваленти	802,077	1,063,487	164,949	190,855	2,221,368
Кредити и побарувања од банки	1	598,815	4,439	-	603,255
Кредити и побарувања од комитенти	3,433,961	210,881	-	-	3,644,842
Хартии од вредност кои се чуваат до достасување	111	-	-	-	111
Хартии од вредност расположливи за продажба	12,857	-	-	-	12,857
Останати побарувања	11,850	1,520	-	-	13,370
Вкупно средства	4,260,857	1,874,703	169,388	190,855	6,495,803
Обврски					
Депозити на банки	-	620	-	20	640
Депозити на комитенти	2,349,521	1,611,174	166,105	164,580	4,291,380
Обврски по кредити	395,510	312,169	-	-	707,679
Останати обврски	51,118	-	-	-	51,118
Вкупно обврски	2,796,149	1,923,963	166,105	164,600	5,050,817
Нето девизна позиција	1,464,708	(49,260)	3,283	26,255	1,444,986
2007					
Вкупно средства	4,669,366	2,144,243	482,053	200,030	7,495,692
Вкупно обврски	3,200,542	2,102,387	476,854	194,859	5,974,642
Нето девизна позиција	1,468,824	41,856	5,199	5,171	1,521,050

3.4. Проценка на објективната вредност

Објективната вредност претставува износ за кој некое средство може да се замени или обврска да се подмири по пазарни услови. Објективната вредност се базира на проценката од страна на раководството зависно од видот на средствата и обврските.

Следната табела ги сумира сметководствените вредности и објективните вредности на тие финансиски средства и обврски кои што не се презентирани во билансот на состојба по нивната објективна вредност.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Проценка на објективната вредност (продолжува)

	31 декември 2008		31 декември 2007	
	Сметководств ена вредност	Објективна вредност	Сметководств ена вредност	Објективна вредност
Средства				
Парични средства и парични еквиваленти	2,820,183	2,820,183	4,802,122	4,802,122
Кредити и побарувања од банки	4,440	4,440	82,971	82,971
Кредити и побарувања од комитенти	3,647,400	3,647,400	2,583,193	2,583,193
Хартии од вредност кои се чуваат до достасување	111	111	5,677	5,677
Останати побарувања	13,209	13,209	10,050	10,050
Обврски				
Депозити на банки	640	640	128,016	128,016
Депозити на комитенти	4,287,439	4,287,439	5,118,391	5,118,391
Обврски по кредити	707,799	707,799	677,058	677,058
Останати обврски	57,336	57,336	51,177	51,177

Кредити и побарувања од банки

Побарувањата од банки ги вклучуваат меѓубанкарските пласмани. Објективната вредност на пласманите и т.н. "overnight" депозити, поради нивната краткорочност, соодветствува со нивната евидентирана вредност.

Кредити и побарувања од комитенти

Кредитите се прикажани по амортизирана вредност нетирани со нивното резервирање поради оштетување. Кредитите одобрени на комитенти имаат претежно флукуирачка каматна стапка. Нивната објективна вредност соодветствува на евидентираната вредност.

Хартии од вредност кои се чуваат до достасување

Хартиите од вредност кои се чуваат до достасување се мерат според нивната објективна вредност. Објективната вредност се заснова на пазарните цени или брокерските/дилерските цени за котирање. Во отсуство на такви информации, објективната вредност се проценува користејќи ги пазарните цени за котирање на хартии од вредност со слични карактеристики во однос на кредит, достасување и добивка.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства кои ги вклучуваат паричните средства и паричните еквиваленти, поради нивниот краткорочен карактер, се смета дека е апроксимативна на нивната евидентирана вредност.

Депозити и обврски по кредити

Проценетата објективна вредност на депозитите по видување, вклучувајќи ги и некаматносните депозити претставува износот кој ќе се исплати по видување. Објективната вредност на орочените депозити по варијабилни каматни стапки е нивната евидентирана вредност на денот на изготвување на билансот на состојба.

Евидентираната вредност на обврските по кредити битно не се разликува од нивната објективна вредност главно поради варијабилните каматни стапки и нивните промени.

3.5. Управување со капиталот

Цели на Банката во поглед на управувањето со капиталот се:

- Да соодветствува со барањата за капитал согласно регулативата на Народна Банка на Република Македонија;
- Да се заштити способноста на Банката да обезбеди дивиденда за акционерите;
- Да одржи стабилна и квалитетна капитална база која ќе го поддржи развојот на Банката.

Адекватноста на капиталот и користењето на сопствените средства редовно се следат од Раководството на Банката, при што се користат техники кои се пропишани од страна на националното регулаторно тело (Народна Банка на Република Македонија) и истата се известува на тримесечна основа.

Народна Банка на Република Македонија пропишува стапка на адекватност на капиталот од минимум 8%.

Сопствените средства на Банката се поделени во 2 групи:

- Основен капитал кој вклучува: обични и некумулативни приоритетни акции и премија по овие акции, резерви и задржана добивка или загуба, позиции како резултат на консолидација, намалени за нематеријалните средства;
- Дополнителен капитал кој вклучува: кумулативни приоритетни акции и премија по овие акции, хибридни капитални инструменти и субординирани инструменти.

Вложувањата во капиталот на други банки или финансиски институции кои претставуваат над 10% од капиталот на тие институции и директните вложувања на Банката во капиталот на друштва за осигурување и реосигурување и на друштва за управување со пензиски фондови претставуваат одбитни ставки при пресметка на сопствени средства.

Според националната регулатива, активата пондерирана според кредитниот ризик (билансна и вонбилансна) се мери според четири различни пондери во зависност од природата на средствата, земајќи го во предвид и обезбедувањето.

Коефициентот за адекватност на капитал се добива како однос помеѓу сопствените средства на Банката и збирот од активата пондерирана според кредитниот ризик и активата пондерирана според валутниот ризик.

Табелата подолу претставува сумарен преглед на сопствените средства и коефициентот на адекватност на капиталот на Банката за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година, а кој се однесува на барањата согласно регулативата на Народна Банка на Република Македонија. Во изминатите две години Банката е во согласност со сите пропишани барања во врска со капиталот.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Управување со капиталот (продолжува)

Основен капитал	2008
Обични и некумулятивни приоритетни акции и премија по овие акции	1,192,753
Резерви и задржана добивка или загуба	347,333
Вкупно основен капитал	1,540,086
Дополнителен капитал	
Кумулативни приоритетни акции и премија по овие акции	-
Хибридни капитални инструменти	-
Субординирани инструменти	-
Вкупно дополнителен капитал	-
Одбитни ставки	-
Вкупно сопствени средства	1,540,086
Актива пондерирана според кредитен ризик	
Билансна	4,325,208
Вонбилансна	569,691
Вкупно актива пондерирана според кредитен ризик	4,894,899
Актива пондерирана според валутен ризик	41,092
Стапка на адекватност на капиталот	31.20%
Основен капитал	2007
Обични и некумулятивни приоритетни акции и премија по овие акции	1,192,753
Резерви и задржана добивка или загуба	289,327
Позиции како резултат на консолидација	-
Минус нематеријални средства	10,259
Вкупно основен капитал	1,471,821
Дополнителен капитал	
Кумулативни приоритетни акции и премија по овие акции	-
Хибридни капитални инструменти	-
Субординирани инструменти	-
Вкупно дополнителен капитал	-
Одбитни ставки	-
Вкупно сопствени средства	1,471,821
Актива пондерирана според кредитен ризик	
Билансна	3,314,468
Вонбилансна	308,600
Вкупно актива пондерирана според кредитен ризик	3,623,068
Актива пондерирана според валутен ризик	61,864
Стапка на адекватност на капиталот	39.94%

4 Значајни сметководствени проценки

Банката врши проценки и претпоставки кои влијаат врз објавените износи на средства и обврски во рамките на следната финансиска година. Проценките постојано се предмет на проверка и се базираат на минати искуства и други фактори, вклучувајќи очекувања од идни настани за кои се верува дека се разумни во однос на околностите во кои се јавуваат.

4.1. Оштетување на кредити и побарувања од комитенти

Банката квартално го проверува своето кредитно портфолио со цел проценка на неговата оштетеност. При одредувањето на потребата за признавање на загуба од оштетување во Билансот на успех, Банката проценува дали постојат евидентни докази кои укажуваат на мерливо намалување во проценетите парични текови од кредитното портфолио пред идентификување на намалувањето на ниво на поединечен кредит во рамките на портфолиото на кредити и аванси. Доказите вклучуваат евидентни податоци кои укажуваат на постоење неповолна промена во плаќањата од страна на позајмвачите во групата, или пак податоци на ниво на земја или локални економски услови кои се во корелација со намалувањето на средствата во групата. Раководството употребува проценки базирана на минати искуства поврзани со оштетувањето на средствата со карактеристики на кредитен ризик како и објективни докази на оштетување слични на оние во портфолиото при распоредувањето на идните парични текови. Методологијата и претпоставките кои се користат за проценка на износот и периодот на идните парични текови се проверуваат редовно, со цел намалување на какви било разлики помеѓу проценетите и фактичките загуби.

4.2. Оштетување на хартии од вредност расположливи за продажба

Банката утврдува дека постои оштетување кај хартиите од вредност расположливи за продажба тогаш кога постои значителен пад на објективната вредност под нивото на нивната набавната вредност. Одредувањето на тоа што е значајно или пролонгирано бара соодветна проценка. Во формирањето на оваа проценка, помеѓу останатите фактори, Банката ја оценува нормалната непостојаност кај цените на акциите. Понатаму, оштетувањето може да биде соодветно кога постои доказ за влошување на финансиската кондиција на инвеститорот, успешноста на индустрискиот сектор, промени во технологијата, како и оперативните и финансиски парични текови.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

5 Приходи и расходи од камата

Структура на приходите и расходите од камата според видот на финансиските инструменти

	2008	2007
Приходи од камата		
Кредити и побарувања од коминтенти	329,662	281,563
Кредити и побарувања од банки	160,427	159,952
Хартии од вредност расположливи за продажба и хартии од вредност кои се чуваат до достасување	2,983	22,829
Останати побарувања (Резервирање поради оштетување, на нето основа)	(5,934)	(4,970)
Наплатени претходно отпишани камати	23,884	31,864
	511,022	491,238
Расходи за камата		
Депозити на коминтенти	168,315	128,367
Обврски по кредити	24,302	29,212
Депозити на банки	8,353	9,347
	200,970	166,926
Нето приходи од камата	310,052	324,312

Секторска анализа на приходите и расходите од камата

	2008	2007
Приходи од камата		
Нефинансиски друштва	303,386	260,600
Банки и останати финансиски друштва	160,433	159,952
Население	26,276	20,963
Држава	2,977	22,829
(Исправка на вредноста на приход од камата на нето основа)	(5,934)	(4,970)
Наплатени претходно отпишани камати	23,884	31,864
	511,022	491,238
Расходи за камата		
Нефинансиски друштва	94,967	74,915
Население	66,800	48,599
Банки и останати финансиски друштва	36,730	40,868
Нерезиденти	2,378	1,877
Држава	95	667
	200,970	166,926
Нето приходи од камата	310,052	324,312

Белешки кои финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

6 Приходи и расходи од провизии и надомести

Структура на приходите и расходите од провизии и надомести според видот на финансиските активности

	2008	2007
Приходи од провизии и надомести		
Платен промет		
- Во земјата	27,253	28,800
- Со странство	18,546	19,812
Акредитиви и гаранции	15,729	16,131
Кредитирање	12,062	8,101
Комисиски и доверителски активности	1,823	972
Останато		
- Приходи од провизии и надомести од население	12,568	9,193
- Приходи од девизно работење	502	748
	88,483	83,757
Расходи за провизии и надомести		
Платен промет		
во земјата	8,479	7,916
со странство	2,137	2,646
Кредитирање	1,638	1,743
Останато		
- Провизија за готовина	1,544	1,771
- Провизија за НБРМ и други банки	837	872
- Останати расходи по провизии	289	233
	14,924	15,181
Нето приходи од провизии и надомести	73,559	68,576

Секторска анализа на приходите и расходите од провизии и надомести

	2008	2007
Приходи од провизии и надомести		
Нефинансиски друштва	75,194	73,745
Население	12,568	9,193
Банки и останати финансиски друштва	685	781
Нерезиденти	36	38
	88,483	83,757
Расходи за провизии и надомести		
Банки и останати финансиски друштва	8,843	9,290
Држава	5,838	5,658
Нерезиденти	243	233
	14,924	15,181
Нето приходи од провизии и надомести	73,559	68,576

7 Позитивни курсни разлики, нето

	2008	2007
Приходи од курсните разлики	295,398	164,765
(Расходи) од курсните разлики	(287,706)	(154,292)
	7,692	10,473

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

8 Останати приходи од дејноста	2008	2007
Приходи од наплата на претходно отпишани побарувања	5,966	11,822
Приливи од дивиденди	1,280	533
Капитализирани дивиденди (Бел. 16)	1,190	710
Приходи од закупнини	152	152
Добивка од продажба на хартии од вредност кои се чуваат до достасување	-	21
Останато	420	516
	9,008	13,754

9 Приходи од ослободување на резервација од оштетување, нето	2008	2007
Расход/(приход) за годината		
Парични средства и парични еквиваленти (Бел. 13)	(586)	1,099
Кредити и побарувања од банки (Бел. 14)	(1,200)	1,171
Кредити и побарувања од комитенти (Бел. 15)	(7,906)	(57,701)
Хартии од вредност расположливи за продажба (Бел. 16)	12	(175)
Останати побарувања (Бел. 21)	(134)	279
Потенцијални и преземени обврски (Бел. 25)	(3,424)	3,280
	(13,238)	(52,047)

10 Трошоци за вработените	2008	2007
Нето плати и надомести на плати	57,624	56,857
Задолжителни придонеси за социјално и здравствено осигурување	35,451	37,051
Удел во добивка и награди за вработените	17,980	-
Останати надомести	13,629	8,544
	124,684	102,452

11 Останати расходи од дејноста	2008	2007
Материјали и услуги	38,188	34,120
Премии за осигурување на депозитите	16,148	13,748
Административни и трошоци за маркетинг	2,713	3,268
Трошоци за судски спорови	1,981	4,165
Останати даноци и придонеси	933	1,166
Трошоци за членарина	889	500
Расходи од оштетување на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (Бел. 18)	798	783
Отпис на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (Бел. 18)	-	18
Останати расходи	3,213	308
	64,863	58,076

Белешки кои финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

12 Данок на добивка

Усогласувањето на законскиот данок на добивка со данокот на добивка на Банката применлив на ефективната добивка, како што е евидентирано во придружниот Биланс на успех, е како што следи:

	2008	2007
Добивка пред оданочувањето	206,857	292,643
Данок од добивка согласно со применливата даночна стапка 10% (2007: 12%)	20,686	35,117
Усогласување за:		
Расходи непризнаени за даночни цели	1,725	495
Даночно ослободени приходи	(249)	(150)
	22,162	35,462
Ефективна даночна стапка	10.71%	12.12%

13 Парични средства и парични еквиваленти

	2008	2007
Парични средства во благајна	69,264	90,436
Сметка и депозити во НБРМ, освен задолжителни депозити во странска валута	251,435	296,788
Тековни сметки и трансакциски депозити кај странски банки	217,191	171,734
Тековни сметки и трансакциски депозити кај домашни банки	556	945
Благајнички записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар	518,247	1,432,951
Државни записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар	-	328,323
Орочени депозити со период на достасување до три месеци	970,061	2,243,777
Намалено за: резервација поради оштетување	(602)	(1,188)
Вклучено во паричните средства и паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричните текови	2,026,152	4,563,766
Задолжителни депозити во странска валута	190,192	230,106
Ограничени депозити	5,024	8,250
	2,221,368	4,802,122

	2008	2007
Движење на резервација поради оштетување		
Состојба на 01 јануари	1,188	89
Дополнителна резервација/ (ослободување) на резервација за годината, нето (Бел. 9)	(586)	1,099
Состојба на 31 декември	602	1,188

Со состојба на 31 декември 2008 година, паричните средства и паричните еквиваленти го вклучуваат износот од 50,762 илјади Денари (2007: 53,833 илјади Денари) кој претставува 20% од задолжителната резерва во Денари.

Банката е должна да одржува задолжителна резерва во Денари на својата сметка кај Народната Банка на Република Македонија, пресметана по стапка од 10% (2007: 10%) на износот на денарските обврски на Банката кон резиденти и нерезиденти, правни и физички лица од просекот на дневните состојби на овие сметки за секој календарски ден во текот на претходниот месец. Банката ја исполнуваше обврската за одржување на просечното ниво на задолжителна резерва во денари.

Балешки кон финансиските извештан (продолжува)
 Со состојба на и за годишните што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Парични средства и парични еквиваленти (продолжува)

Исто така, Банката е должна да одржува задолжителна резерва во девизи на посебни сметки кај Народна Банка на Република Македонија, пресметана по стапка од 10% (2007: 10%) од просекот на дневните состојби на сметките на девизните обврски кон резиденти и нерезиденти, правни и физички лица за секој календарски ден во текот на претходниот месец. Во текот на 2008 и 2007, Банката ја исполнуваше обврската за одржување на нивото на задолжителна резерва во девизи. Овие средства не се на располагање за извршување на дневните деловни активности на Банката.

Каматната стапка на задолжителната резерва во Денари во текот на 2008 и 2007 година изнесуваше 2% годишно. Каматната стапка на задолжителната резерва во девизи во текот на 2008 и 2007 година изнесуваше 0% годишно.

Согласно Одлуката за задолжителен депозит донесена од страна на НБРМ на 12 јуни 2008 година, Банката е должна да издвојува задолжителен депозит на сметка во НБРМ доколку на крајот на месецот, во однос на 31 мај 2008 година, оствари повисок раст на кредитите на населението од дозволените стапки на раст утврдени со Одлуката: јули 2008-5.6%, август 2008-8.0%, септември 2008-10.3%, октомври 2008-12.5%, ноември 2008-15.1% и декември 2008-18.1%. Каматната стапка на овој депозит изнесува 1% годишно. Со состојба на 31 декември 2008 година, задолжителниот депозит изнесува 28,639 илјади Денари и е вклучен во сметки и депозити во НБРМ.

Благајничките записи издадени од НБРМ се со рок на достасување од 28 до 29 дена (2007: 28 дена) и каматни стапки во висина од 7.00% годишно (2007: 4.73% до 5.10 % годишно).

Краткорочните државни записи, кои со состојба на ден 31 Декември 2007 година изнесуваат 325,716 илјади Денари се издадени од Министерство за финансии на РМ, со рок на доспевање до 3 месеци и годишна каматна стапка од 6.28% - до 9.00%.

14 Кредити и побарувања од банки

	2008		2007	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Депозити во банки	598,815	-	-	-
Кредити на банки	1	-	80,005	-
Останати побарувања	4,439	-	4,166	-
	603,255	-	84,171	-
Намалено за: резервација поради оштетување	-	-	(1,200)	-
	603,255	-	82,971	-

Движење на резервација поради оштетување

	2008	2007
Состојба на 01 јануари	1,200	29
Дополнителна резервација/ (ослободување) на резервација за годината, нето (Бел . 9)	(1,200)	1,171
Состојба на 31 декември	-	1,200

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

15 Кредити и побарувања од комитенти

Структура на кредитите и побарувањата од комитенти според видот на должникот

	2008		2007	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
<i>Нефинансиски друштва</i>				
Побарувања по главница	2,461,961	1,073,420	1,810,034	790,755
Побарувања врз основа на камати	39,871	-	27,431	-
	2,501,832	1,073,420	1,837,465	790,755
<i>Непрофитни институции кои му служат на населението</i>				
Побарувања по главница	1,207	9,332	2,950	15,623
Побарувања врз основа на камати	80	-	98	-
	1,287	9,332	3,048	15,623
<i>Финансиски друштва, освен банки</i>				
Побарувања по главница	-	-	9,000	-
Побарувања врз основа на камати	-	-	19	-
	-	-	9,019	-
<i>Население</i>				
Побарувања по главница	-	2,571	-	6,470
- Станбени кредити	37,829	160,466	6,661	112,982
- Потрошувачки кредити	4,484	-	-	-
- Автомобилски кредити	29,611	-	12,264	-
- Кредитни картички	81,781	1,147	54,846	887
- Други кредити	150	-	147	-
Побарувања врз основа на камати	153,855	164,184	73,918	120,339
	2,656,974	1,246,936	1,923,450	926,717
<i>Тековна достасаност</i>	361,657	(361,657)	431,215	(431,215)
	3,018,631	885,279	2,354,665	495,502
Намалено за: резервација поради оштетување	(200,727)	(58,341)	(231,917)	(35,057)
	2,817,904	826,938	2,122,748	460,445

Со состојба на 31 декември 2008 година, нефункционалните кредити изнесуваат 138,997 илјади Денари (2007: 154,799 илјади Денари). Непризнаената камата по овие кредити изнесува 50,843 илјади Денари (2007: 52,626 илјади Денари).

	2008	2007
Движење на резервацијата поради оштетување		
Состојба на 01 јануари	266,974	324,675
Дополнителна резервација/ (ослободување) на резервација за годината, нето (Бел. 9)	(7,906)	(57,701)
(Отпис) на резервација		
Состојба на 31 декември	259,068	266,974

Структура на кредитите и побарувањата од комитенти според видот на обезбедувањето

	2008	2007
<i>Нето евидентирана вредност на кредитите и побарувањата од комитенти</i>		
Првокласни инструменти за обезбедување		
- Парични депозити (во депо и/или ограничени на сметки во банката)	22,828	26,330
Залог на недвижен имот	1,989,734	1,223,074
Залог на подвижен имот	825,106	847,195
Останати видови обезбедување	611,281	269,744
Необезбедени	195,893	216,850
	3,644,842	2,583,193

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

16 Хартии од вредност расположливи за продажба	2008	2007
Сопственички хартии од вредност	12,987	25,074
Останати сопственички хартии од вредност		
Котирани	12,987	25,074
Некотирани		
Намалено за: резервација поради оштетување	(130)	(13,395)
	12,857	11,679

Движењето на резервацијата поради оштетување кај хартиите од вредност е како што следи:

	2008	2007
Движење на резервацијата поради оштетување		
Состојба на 01 јануари	13,395	13,871
Дополнителна резервација/ (ослободување) на резервација за годината, нето (Бел. 9)	12	(175)
(Отпис) на резервација	(13,277)	(301)
Состојба на 31 декември	130	13,395

Во текот на 2008 година, Банката се стекна со дополнителни хартии од вредност во висина од 1,190 илјади Денари (2007: 710 илјади Денари) по пат на капитализација на побарувањата по дивиденди во една локална финансиска институција (Бел. 8).

Приходите од сопственичките хартии од вредност се признаваат како приходи од дивиденди.

17 Хартии од вредност кои се чуваат до достасување	2008	2007
Должнички хартии од вредност	111	166
Обврзници издадени од државата	-	5,491
Државни записи	-	20
Останати должнички инструменти		5,677
Котирани	111	166
Некотирани	-	5,511
Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување пред исправката на вредноста	111	5,677
(Исправка на вредноста)	-	-
Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување намалени за исправката на вредноста	111	5,677

На 31 Декември 2008 година државните обврзници се состојат од државни обврзници од старо девизно штедење од четвртата емисија, издадени од Министерство за финансии на РМ, со рок на доспевање до 2010 година и годишна каматна стапка од 2% (2007: 2%).

Приходите од должничките хартии од вредност со фиксна камата се признаваат во билансот на успех.

Белешки кои финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

18 Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања

	Градежни објекти	Опрема	Станбени објекти и станови	Вкупно
Набавна вредност				
На 01 јануари 2007	40,682	1,071	1,907	43,660
(Отуѓување во текот на годината)	-	(18)	-	(18)
На 31 декември 2007/01 јануари 2008	40,682	1,053	1,907	43,642
Преземени во текот на годината		54,268	4,061	58,329
(Продадени во текот на годината)	-	(61)	-	(61)
На 31 декември 2008	40,682	55,260	5,968	101,910
Оштетување				
Состојба на 01 јануари 2007	-	-	-	-
Загуба поради оштетување во текот на годината (Бел. 11)	-	783	-	783
На 31 декември 2007/01 јануари 2008	-	783	-	783
Загуба поради оштетување во текот на годината (Бел. 11)	-	798	-	798
На 31 декември 2008	-	1,581	-	1,581
Сегашна сметководствена вредност				
На 01 јануари 2008	40,682	270	1,907	42,859
На 31 декември 2008	40,682	53,679	5,968	100,329

19 Нематеријални средства

Нематеријалните средства со состојба на 31 Декември 2008 и 2007 година се состојат од софтвер и лиценци. Движењата кај нематеријалните средства во текот на разгледуваните периоди, се како што следи:

Набавна вредност	
01 јануари 2007	14,032
Пренос од недвижности и опрема во подготовка	9,405
31 декември 2007 / 01 јануари 2008	23,437
Пренос од недвижности и опрема во подготовка	1,327
31 декември 2008	24,764
Акумулирана амортизација	
На 01 јануари 2007	10,151
Амортизација за годината	3,027
31 декември 2007 / 01 јануари 2008	13,178
Амортизација за годината	3,830
На 31 декември 2008	17,008
Нето евидентирана вредност	
На 01 јануари 2008	10,259
На 31 декември 2008	7,756

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)

Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)**20 Недвижности и опрема**

	Градежни објекти	Транспор тни средства	Мебел и канцела риска опрема	Остана та опрема	Недвиж ности и опрема во подгото вка	Вкупно
Набавна вредност						
На 01 јануари 2007	198,378	6,331	71,380	111	5,440	281,640
Набавки во текот на годината (Отуѓување и расходување)	-	-	-	-	17,963	17,963
Пренос од недвижности и опрема во подготовка	-	-	(1,862)	-	-	(1,862)
На 31 декември 2007/01 јануари 2008	198,378	6,331	83,475	111	41	288,336
Набавки во текот на годината (Отуѓување и расходување)	-	-	-	-	21,259	21,259
Пренос од недвижности и опрема во подготовка	-	-	(1,733)	-	-	(1,733)
На 31 декември 2008	198,378	6,331	93,662	111	8,053	306,535
Акумулирана амортизација						
Состојба на 01 јануари 2007	48,181	3,893	60,068	-	-	112,142
Амортизација за годината (Отуѓување и расходување)	4,937	803	7,224	-	-	12,964
Пренос од недвижности и опрема во подготовка	-	-	(1,862)	-	-	(1,862)
На 31 декември 2007 /01 јануари 2008	53,118	4,696	65,430	-	-	123,244
Амортизација за годината (Отуѓување и расходување)	4,903	803	7,609	-	-	13,315
Пренос од недвижности и опрема во подготовка	-	-	(1,733)	-	-	(1,733)
Состојба на 31 декември 2008	58,021	5,499	71,306	-	-	134,826
Нето евидентирана вредност						
На 01 јануари 2008	145,260	1,635	18,045	111	41	165,092
На 31 декември 2008	140,357	832	22,356	111	8,053	171,709

Со состојба на 31 декември 2008 година, недвижности и опрема во подготовка во износ од 8,054 илјади Денари се состојат од 8,011 илјади Денари кои претставуваат аванс за апликативен софтвер за банкарско работење и 41 илјади Денари за подготовка на деловен простор - шалтер во Прилеп.

Со состојба на 31 декември 2008 и 2007 година, сите недвижности, постројки и опрема се во сопственост на Банката. Банката нема оптоварувања врз недвижности и опрема.

21 Останати побарувања

	2008	2007
Побарувања за данок на добивка	6,117	-
Материјали	3,356	2,925
Побарувања за провизии и надомести	2,357	5,732
Ковани пари и нумизматички колекции	869	889
Побарувања од вработените	-	19
Останато	968	916
	13,667	10,481
Намалено за: резервација поради оштетување	(297)	(431)
	13,370	10,050
	2008	2007
Движење на резервација поради оштетување		
Состојба на 01 јануари	431	152
Дополнителна резервација/ (ослободување) на резервација за годината, нето (Бел. 9)	(134)	279
Состојба на 31 декември	297	431

Белашки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

22 Депозити на банки

	2008		2007	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Тековни сметки	640	-	128,016	-
Обврски врз основа на камати за деп.	-	-	-	-
	640	-	128,016	-

23 Депозити на комитенти

	2008		2007	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
<i>Нефинансиски друштва</i>				
Тековни сметки	541,140	-	491,576	-
Орочени депозити	1,011,947	21,000	1,853,739	-
Ограничени депозити	210,895	22,011	43,717	22,011
Обврски врз основа на камати	22,568	-	8,828	-
	1,786,550	43,011	2,397,860	22,011
<i>Држава</i>				
Тековни сметки	1,704	-	651	-
Орочени депозити	1,042	-	1,002	-
Обврски врз основа на камати	2	-	7	-
	2,748	-	1,660	-
<i>Непроф. инст. кои им служат на домаќ.</i>				
Тековни сметки	41,540	-	59,870	-
Депозити по видување	368	-	-	-
Орочени депозити	88	-	88	-
Ограничени депозити	9	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	4	-	38	-
	42,009	-	59,996	-
<i>Финансиски друштва, освен банки</i>				
Тековни сметки	14,239	-	5,500	-
Орочени депозити	134,661	-	194,894	-
Обврски врз основа на камати за деп.	6,067	-	6,844	-
	154,967	-	207,238	-
<i>Население</i>				
Тековни сметки	309,975	-	205,087	-
Депозити по видување	903,393	-	1,183,143	-
Орочени депозити	570,972	428,819	682,841	326,387
Ограничени депозити	305	10,652	2,664	-
Обврски врз основа на камати за депозити	3,474	-	3,771	-
	1,788,119	439,471	2,077,506	326,387
<i>Нерезиденти</i>				
Тековни сметки	-	-	-	-
Депозити по видување	31,156	-	22,612	-
Орочени депозити	-	3,349	-	3,058
Обврски врз основа на камати за деп.	-	-	62	-
	31,156	3,349	22,674	3,058
<i>Тековна достасаност</i>	<i>367,400</i>	<i>(367,400)</i>	<i>264,611</i>	<i>(264,611)</i>
	4,172,949	118,431	5,031,545	86,845

Белашки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

24 Обврски по кредити

Структура на обврските по кредити според видот на обврската и секторот на давателот

	2008		2007	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
<i>Банки</i>				
Обврски по кредити	-	568,342	-	562,179
Обврски врз основа на камати	5,230	-	4,674	-
	5,230	568,342	4,674	562,179
<i>Држава</i>				
Обврски по кредити	-	134,107	-	110,205
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
	-	134,107	-	110,205
<i>Тековна достасаност</i>	166,693	(166,693)	52,480	(52,480)
	171,923	535,756	57,154	619,904

Обврски по кредити според кредитодавателот

	2008		2007	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
<i>Домашни извори:</i>				
МБПР	585	321,308	713	269,450
Министерство за финансии	-	134,107	-	110,205
<i>Странски извори:</i>				
Меѓународна банка за обнова и развој	4,645	247,034	3,961	292,729
Тековна достасаност	113,421	(113,421)	52,480	(52,480)
Вкупно обврски по кредити	118,651	589,028	57,154	619,904

25 Поседна резерва и резервирања

Поседна резерва за вонбилансни кредитни изложености

На 01 јануари 2007	17,326
Дополнителна резервација/ (ослободување) на резервацијата за годината, нето (Бел. 9, 29)	3,280
Состојба на 31 декември 2007	20,606
Состојба на 01 јануари 2008	20,606
Дополнителна резервација/ (ослободување) на резервацијата за годината, нето (Бел. 9, 29)	(3,424)
Состојба на 31 декември 2008	17,182

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)

Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)**26 Останати обврски**

	2008	2007
Обврски кон вработените по основ учество во добивка	10,990	-
Обврски за плаќања во име на други комитенти	6,296	10,210
Обврски за неисплатени дивиденди	3,913	2,369
Обврски кон добавувачите	2,760	3,622
Обврски за провизиите и надоместите	1,206	2,004
Обврски за исплати од општествени станови	679	2,491
Нераспределени приливи од уплата на влог во платен промет	631	1,005
Обврски за ДДВ	226	4
Обврски за данок на добивка	-	7,325
Останато	7,235	1,541
	33,936	30,571

27 Акционерски капитал

Со состојба на 31 декември 2008 и 2007 година, вкупниот акционерски капитал на Банката изнесува 1,172,931 илјади Денари и истиот се состои од 389,779 одобрени и во целост платени обични акции и 1,198 приоритетни акции. Номиналната вредност по акција изнесува 3,000 Денари.

Со состојба на 31 декември 2008 и 2007 година, следните акционери имаат сопственост која надминува 5% од вкупните издадени акции со право на глас:

	Акционерски капитал		Право на глас	
	2008	2007	2008	2007
Zveza bank Австрија	-	20,625	-	5,29%
	-	20,625	-	5,29%

28 Заработка по акција

Основната заработувачка по акција е пресметана така што нето добивката за годината која припаѓа на обичните акционери се дели со пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината.

	2008	2007
Заработувачка која припаѓа на акционерите	184,695	257,181
Намалено за: дивиденди за приоритетните акции	(198)	(198)
Нето добивка која припаѓа на имателите на обични акции	184,497	256,983
Пондериран просечен број на обични акции	389,779	389,779
Основна заработувачка по акција (денари по акција)	473.00	659.50

29 Потенцијални и преземени обврски

	2008	2007
Гаранции		
- Во денари	241,265	246,115
- Во странска валута	146,520	99,525
Акредитиви		
- Во странска валута	5,235	12,943
Неискористени пречекорувања по тековни сметки	210,509	150,857
Обврски за пласирање кредити, гаранции и акредитиви	350,876	439,158
	954,405	948,598
Намалено за: резервација поради оштетување (Бел. 25)	(17,182)	(20,606)
	937,223	927,992

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)

Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Потенцијални и преземани обврски (продолжува)

Судски спорови

Со состојба на 31 Декември 2008, правните постапки покренати против Банката изнесуваат вкупно 9,966 илјади Денари (2007: 16,314 илјади Денари). Не е евидентирано резервирање на денот на билансирање, бидејќи професионалните правни совети покажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби. Освен тоа, разни правни дејствија и побарувања може да се појават во иднина против Друштвото од правните спорови и побарувања кои може да се јават во текот на редовното деловно работење. Поврзаните ризици се анализирани од веројатноста за нивна појава. Иако резултатот од оваа проблематика не може секогаш со сигурност да се утврди, раководството на Банката верува дека нема да резултираат во материјално значајни обврски.

Даночен ризик

Финансиските извештаи и сметководствената евиденција на Банката подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во периодот од 5 години по поднесувањето на даночниот извештај за финансиската година и можат да предизвикаат дополнителни даночни обврски. Според проценките на раководството на Банката и на датумот на овие извештаи не постојат било какви дополнителни услови од кои можат да произлезат потенцијално материјално значајни обврски по овој основ.

Капитални обврски

Не се евидентирани капитални обврски на денот на билансирање кои не се веќе признати во финансиските извештаи.

30 Доверителски активности

Банката управува со средства во име и за сметка на трети лица наменети за купување на државни записи и обврзници или одобрување на кредити на комитенти. Истите не се во сопственост на Банката и не се признаени во билансот на состојба. Банката не е изложена на кредитен ризик од овие пласмани.

На 31 декември 2008 година износот на вкупните средства по работи во име и за сметка на трети лица изнесуваат 138,482 илјади Денари (2007: 54,593 илјади Денари).

31 Пензиски планови

Банката нема дефинирано планови за надомести при пензионирање или опции за надоместување базирани на акции со состојба на 31 декември 2008 и 2007 година. Раководството смета дека сегашната вредност на идните обврски кон вработените во врска со надоместите при пензионирање и јубилејни награди не е од материјално значење за финансиските извештаи со состојба на 31 декември 2008 и 2007 година.

32 Трансакции со поврзани страни

Во согласност со Законот за Банки како поврзани страни со Банката се: лица со посебни права и одговорности во Банката и со нив поврзаните лица, акционери со квалификувано учество во Банката (директно или индиректно поседување на најмалку 5% од вкупниот број на акции или од издадените акции со право на глас во Банката или овозможуваат значително влијание врз управувањето на Банката) и со нив поврзаните лица, како и одговорните лица на тие акционери - правни лица, подружници на Банката и други лица со кои Банката има блиски врски.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2008 и 2007 година
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку инаведено)

Трансакции со поврзани страни (продолжува)

Банката кредитира, врши работи на платен промет и депонира средства на претпријатија и финансиски институции со кои е поврзана. Раководството на Банката смета дека овие трансакции се вршат врз нормални пазарни услови и во нормалниот тек на деловните активности.

Салдата и обемот на трансакциите со поврзаните субјекти и со Раководниот кадар на Банката со состојба на и за годините што завршија на 31 декември 2008 и 2007, се како што следи:

	2008	2007
Побарувања	90,318	62,541
Обврски	136,294	201,237
Приходи од камати и провизии	3,651	2,567
Расходи од камати и провизии	3,659	8,055

Grant Thornton

www.grant-thornton.com.mk